

Opdrachtgever:
Stichting Weller Wonen
T.a.v. Mevrouw M. Maes
Postbus 2
6400 AA Heerlen

Datum: 14 december 2021

Onderwerp:
Rapportage soortgericht natuurwaardenonderzoek Complex 3012, Europalaan e.o., te Brunssum
(ons kenmerk: 21-824-WW-3012)

Opgesteld door:
De heer M.J.M Coenen

Geachte mevrouw Maes,

Hierbij ontvangt u van ons de rapportage bijhorende het natuurwaardenonderzoek, welke is uitgevoerd terplekke van de projectlocatie Complex 3012, te Brunssum, zie figuur 1.

Figuur 1: Complex 3012, Europalaan, Brunssum

Aanleiding

De bebouwing van dit complex wordt geheel gesloopt om er vervolgens nieuwbouw te realiseren. Vanwege de sloopwerkzaamheden is het noodzakelijk de ingreep te toetsen aan de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, om zicht te krijgen of er effecten optreden ten aanzien van beschermde natuurwaarden.

Om dit vast te stellen is er een quickscan ecologische waarden ter plekke uitgevoerd (ons kenmerk 19-766, d.d. 17 november 2020). Er is hierin geconcludeerd en geadviseerd dat nader soortgericht onderzoek naar deze soorten/soortgroepen noodzakelijk is om vast te stellen of met de sloop verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, aangezien bovengenoemde soorten beschermd zijn in het kader van deze wetgeving.

In 2021 heeft Ecolybrium dit onderzoek uitgevoerd. De resultaten worden hieronder beschreven.

Onderzoeksmethodieken

Onderzoeksmethodiek vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is in de zomerperiode van 2021 door 4 vleermuisdeskundigen van Ecolybrium uitgevoerd met behulp van batdetectors (Pettersson D240X, ANABAT Scout en een Batlogger M (Elekon)). Dit zijn de meest gebruikte apparaten voor dergelijk onderzoek en het meest efficiënt te gebruiken in het veld. Deze batdetectors zijn allemaal in staat opnames te maken, zodat lastig determineerbare soorten kunnen worden geanalyseerd kunnen worden met een softwarepakket (Batsound en bat Explorer).

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol.

Onderzoeksmethodiek gierzwaluw

Het onderzoek naar het gebruik van de woningen door gierzwaluwen dient uitgevoerd te worden in de periode vanaf 15 mei tot 15 juli (datumgrenzen conform Kennisdocument Gierzwaluw, versie 1.0 BIJ12 juli 2017), waarbij minimaal drie rondes gewenst zijn.

Dergelijk onderzoek is uitgevoerd ter plekke van de panden door te letten op in- en uitvliegende dieren, roepende dieren vanuit hun nestlocaties en door te letten op cirkelende dieren boven de woonwijk (indicatie dat deze wijk door die dieren bewoond wordt).

Onderzoeksmethodiek huismus

Het onderzoek naar het gebruik van de panden door huismussen is uitgevoerd in de periode zoals voorgeschreven in het Kennisdocument Huismus. Dit betreft de periode tussen 10 maart en 20 juni (datumgrenzen conform Kennisdocument Huismus, versie 1.0 BIJ12 juli 2017).

Het onderzoek is in de ochtend uitgevoerd terplekke door te letten op territoriaal gedrag, zoeken naar nesten en door het letten op aanvliegbewegingen van de vogels met nestmateriaal en voedselpakketjes (voor jongen).

Overige soorten

Naast deze specifieke soortgerichte onderzoeken is tevens gelet op het voorkomen van andere soorten planten en dieren (bijvoorbeeld steenmarter, egel en dergelijke).

De exacte onderzoeksdagen zijn opgesomd in tabel 1.

Onderzoeksdata 2021

Soortonderzoek	Data en duur	Temp.	Wind	Weersomstandigheden
Vleermuizen	21 mei 20.00-23.00 uur	10°C	3-4 Bft.	Weinig neerslag, bewolkt
	8 juni 20.30-23.30 uur	20°C	2-3 Bft.	Droog, bewolkt
	25 juni 21.00-24.00 uur	19°C	1-2 Bft.	Droog, half bewolkt
	23 juni 03.20-05.20 uur	14°C	1 Bft.	Droog, licht bewolkt
	28 juni 21.00-00.30 uur	18°C	1-2 Bft.	Droog, onbewolkt
	2 juli 19.50-24.00 uur	21°C	1-2 Bft.	Droog, half bewolkt
	8 juli 03.00-05.30 uur	18°C	1-2 Bft.	Droog, onbewolkt
	4 aug. 20.30-06.00 uur	20°C	1-2 Bft.	Droog, half bewolkt
	28 aug. 22.30-00.30 uur	18°C	2 Bft.	Droog, zwaar bewolkt
	30 aug. 20.30-23.00 uur	15°C	1-2 Bft.	Droog, half bewolkt
	7 sep. 19.50-21.30 uur	20°C	1-2 Bft.	Droog, onbewolkt
	9 sep. 22.00-00.00 uur	19°C	1 Bft.	Droog, licht bewolkt
	28 sep. 05.00-07.30 uur	11°C	1-2 Bft.	Droog, onbewolkt
Gierzwaluw	21 mei			
	28 mei			
	8 juni			
	25 juni			
	29 juni			
Huismus	2 juli			
	26 april			
	14 mei			
	16 mei			
	28 mei			

Tabel 1: Onderzoeksdata 2021

Onderzoeksresultaten

Vleermuizen

Er zijn tijdens het onderzoek meerdere soorten vleermuizen aangetroffen. Per soort worden beschreven welke functies de gebouwen en de directe omgeving hebben. De resultaten zijn afgebeeld op figuur 1 en als bijlage 1 in A3-formaat bijgevoegd.

Gewone dwergvleermuis

Vaste rust- en verblijfplaatsen

Er zijn in totaal 14 vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen van deze soort.

Het gaat om:

- 2 kraamverblijven van circa 20-25 vrouwtjes
- 3 winterverblijven van 5-10 dieren
- 1 winterverblijf van 50-60 dieren
- 7 zomerverblijfplaatsen van telkens 1 dier
- 1 zomerverblijfplaats van 4 dieren

Kraamverblijfplaatsen

Er zijn 2 kraamverblijfplaatsen aangetroffen van circa 20-25 exemplaren

De kraamgroep in de meest westelijke flat komt uitgevloegen vanonder het houten dakbeschot bij de bovenste verdieping. Deze flat heeft een flauw schuin dak.

De kraamgroep in de middelste flat vliegt uit vanonder de aluminium daktrim. Zeer waarschijnlijk is de bovenste veertig-vijftig cm van de spouwmuur ongeïsoleerd en bereikbaar via de daktrim.

Winterverblijfplaatsen

Er zijn 3 winterverblijfplaatsen aangetroffen met wisselende aantallen. In totaal gaat het per locatie om minimaal 5 tot maximaal 10 individuen.

In de tweede flat, vanaf het westen gezien, zijn 2 winterverblijfplaatsen aangetroffen onder de daktrim. De dieren kunnen vanuit deze locatie de bovenste (open) spouwmuur in om te overwinteren.

De winterverblijfplaats in de vierde flat, vanaf westen gezien, bevindt zich aan de noordzijde onder de houten dakopbouw.

Voorts is er een massawinterverblijf aangetroffen (50-60 exemplaren) in de meest oostelijke flat, eveneens onder het houten dakbeschot bij de bovenste verdieping van de flat. Deze verblijfplaats bevindt zich eveneens aan de noordzijde.

Zomerverblijfplaatsen

Er zijn 8 zomerverblijfplaatsen aangetroffen van gewone dwergvleermuis. Het gaat hier om 7 plekken met telkens 1 dier en één verblijfplaats van 4 dieren.

Drie van deze verblijfplaatsen zijn aangetroffen in de flatgebouwen met de platte daken (2de en 3de flat vanaf westen gezien). De dieren vliegen vanonder de aluminium daktrimmen uit.

De overige verblijfplaatsen zijn aangetroffen in de meest westelijke en meest oostelijke flat en deze bevinden zich onder de houten dakopbouw.

Laatvlieger

Er is een kraamverblijfplaats vastgesteld van deze soort. Het betreft hier een groep van minimaal 10 dieren. Deze kolonie bevindt zich onder het dakbeschot van de meest westelijk gelegen flat, zie figuur 2/bijlage 1.

Grootoorvleermuis/Myotis (beide spec.)

Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen vastgesteld van deze soorten. Zeer vermoedelijk zijn er ergens in de bomen boomholtes die door beide soorten gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats. Dit is echter niet met zekerheid vastgesteld. Deze soorten jagen echter gedurende zeer lange tijd ter plekke van de boomstructuren. Op basis daarvan mag worden aangenomen dat deze ergens een verblijfplaats hebben.

Foerageergebied en vliegroutes

Rondom de complexen wordt volop gejaagd. De vegetatiestructuren, direct grenzend aan de flatgebouwen, maar ook die ten oosten van de Europalaan worden gedurende de hele avond, nacht en ochtend gebruikt door grote aantallen vleermuizen, in verschillende soorten. Dit heeft vooral te maken met de grote diversiteit aan bomen en struiken. Hier komen meerdere soorten insecten op af die ook meerdere soorten vleermuizen aantrekken.

Gelet op de hoeveelheid vleermuisactiviteit en gelet op de lengte in tijd qua jagen van alle aangetroffen soorten, moet geconcludeerd worden dat het hier gaat om een essentieel/primair foerageergebied.

Rondom compacte vegetatiestructuren, zoals boomgroepen maar ook onder de kronen van enkele oudere bomen, zoals zomereik, beuk en zomerlindes wordt door kleine aantallen grootoorvleermuizen gejaagd en door enkele vleermuizen van de familie *Myotis*.

Bij deze laatste gaat het mogelijk om baardvleermuis en/of franjestaart. Dit is niet met zekerheid vastgesteld, ook niet na analyse met de softwarepakketten.

Deze vegetatiestructuren doen tevens dienst als primaire vliegroute voor de aangetroffen soorten vleermuizen.

Aan de noordzijde van de Europalaan, boven de grasvelden tussen de opgaande begroeiing, foerageren enkele tientallen laatvliegers in de maanden mei, juni en juli. Waarschijnlijk vanwege de aanwezigheid van diverse soorten kevers die in deze grasvelden als kever aan het oppervlakte komen (meikever, junikever en julikever). Deze laatvliegers komen vanuit diverse richtingen aangevlogen en zijn dan ook niet allemaal gebonden aan de bebouwing die in dit projectkader onderzocht is.

Door de voorgenomen ingrepen treden effecten op ten aanzien van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de aangetroffen gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. Deze worden door de sloop vernietigd, wat betekent dat er in het kader van de Wet natuurbescherming een ontheffing nodig is voor deze handeling: Er is immers sprake van verstoring en/of vernietiging van verblijfplaatsen.

Ook is het treffen van mitigerende maatregelen benodigd. In de praktijk betekent dit dat er in elk geval permanente vleermuisvoorzieningen gerealiseerd dienen te worden. Vanwege de sloop van de gebouwen, en het uitblijven van directe nieuwbouw is het voortijdig aanreiken van permanente voorzieningen niet mogelijk, en daardoor wordt het aanbieden van tijdelijke verblijfplekken ("kastjes") noodzakelijk, om daarmee te voldoen aan de wettelijke eisen. De tijdelijke kasten zullen dan ook geplaatst moeten worden, en dan wel in de directe omgeving van de huidige verblijfplekken. Voorts dient er gekeken te worden naar de mogelijkheid van een gefaseerde sloop omdat sloop in één keer en in één jaar voor veel meer soorten negatieve effecten oplevert (bijvoorbeeld ook broedvogels met jaarrond beschermde nesten), waardoor er een lokale druk kan staan op de aanwezige populatie vleermuizen en broedvogels.

Het behouden van alle vegetatie structuren is in dit kader eveneens van belang om te kunnen aannemen dat er geen al te groot negatief effect optreedt ten aanzien van de aangetroffen soorten in het gebied. Er dient dan ook rekening gehouden te worden met deze vegetatie bij het slooproces van de betreffende flatgebouwen.

Gierzwaluw

Tijdens het gierzwaluw onderzoek zijn zowel in Complex met huisnummers 12 t/m 38 over de volle breedte aan de voorzijde, alsook in Complex met huisnummers 79 t/m 131 aan de voorzijde, en aan de achterzijde over de volle breedte nestlocaties aangetroffen (in dilatatievoegen, achter regenpijp, onder afwerkstrippen en onder het houten dakbeschot). De aantallen hier zijn hoog: minimaal 35 tot maximaal 45 nestlocaties.

Door de sloop van de complexen worden nestlocaties vernietigd van gierzwaluwen. De verstoring/vernietiging van nestlocaties is ontheffingsplichtig. Ook hiervoor geldt dat er gedacht moet worden over een gefaseerde sloop, in relatie tot start nieuwbouw om daarmee het verlies in één keer van nestlocaties te beperken tot een gefaseerd verlies, waarbij al nieuwe nestplekken aangeboden zijn in de nieuwbouw, voordat de oude bebouwing gesloopt wordt. Ook hiervoor geldt dat de gunstige staat van instandhouding van deze lokale groep gierzwaluwen mogelijk in het geding kan zijn.

Huismus

Tijdens het huismusonderzoek zijn geen nestlocaties van huismussen aangetroffen in de complexen. Er zijn ook geen foeragerende huismussen aangetroffen in en rondom de complexen.

Effecten op nestlocaties zijn dan ook geheel uitgesloten. In het kader van de Wet natuurbescherming zijn vervolmaatregelen dan ook niet noodzakelijk.

Overige soorten

Er zijn tijdens de onderzoeksrondes geen andere beschermde plant-of diersoorten aangetroffen. Er zijn tijdens alle onderzoeksmomenten egels aangetroffen die het gebied als leefgebied gebruiken. Deze kunnen zich prima overdag ophouden onder de dichte struiken en de aanwezige lage plantsoenbeplanting. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van deze soort treden niet op als de vegetatie behouden blijft. Indien dit wel het geval is dient er met zorg gewerkt te worden, conform richtlijnen Algemene Zorgplicht (Art. 1.11 Wnb) om opzettelijk doden en verstoren te voorkomen.

Effectbeoordeling en toetsing aan de Wet natuurbescherming

In tabel 2 zijn de effecten beschreven die optreden door de voorgenomen werkzaamheden.

Aangetroffen soorten	Funcities	Effect	Toetsing Wnb nodig
Gewone dwergvleermuis	Vaste rust- en verblijfplaatsen Jachtgebied, vliegrichtingen	Ja: verstoring/vernietiging door sloop Nee: alleen als gebied intact blijft	Ja Nee
Laatvlieger	Vaste rust- en verblijfplaatsen Jachtgebied, vliegrichting	Ja: verstoring/vernietiging door sloop Nee: alleen als gebied intact blijft	Ja Nee
Grootoorvleermuis <i>spec.</i>	Jachtgebied, vliegrichtingen	Nee: alleen als gebied intact blijft	Nee
<i>Myotis spec.</i>	Jachtgebied, vliegrichtingen	Nee: alleen als gebied intact blijft	Nee
Gierzwaluw	Broedlocaties	Ja: verstoring/vernietiging door sloop	Ja

Tabel 2: effecten op aangetroffen soorten door de werkzaamheden.

In tabel 3 zijn de effecten getoetst aan de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

Aanwezig op planlocatie	Vogels (Vogelrichtlijn)				Flora en fauna (Habitatrichtlijn)					Andere soorten		Zorgplicht (Wnb)	Ontheffing (J/N)*
	Art. 3.1	Art. 3.2	Art. 3.3	Art. 3.4	Art. 3.5	Art. 3.6	Art. 3.7	Art. 3.8	Art. 3.9	Art. 3.10	Art. 3.11	Art. 1.11	
Gewone dwergvleermuis					(#)					(#)		(#)	J
Laatvlieger					(#)					(#)		(#)	J
Gierzwaluw	(#)									(#)		(#)	J

Tabel 3: Overtredingen verbodsbepalingen Wnb op grond van effecten; (#) = van toepassing; * Bij N kan volstaan worden met aangepaste werkwijze

Uit tabel 3 blijkt dus dat:

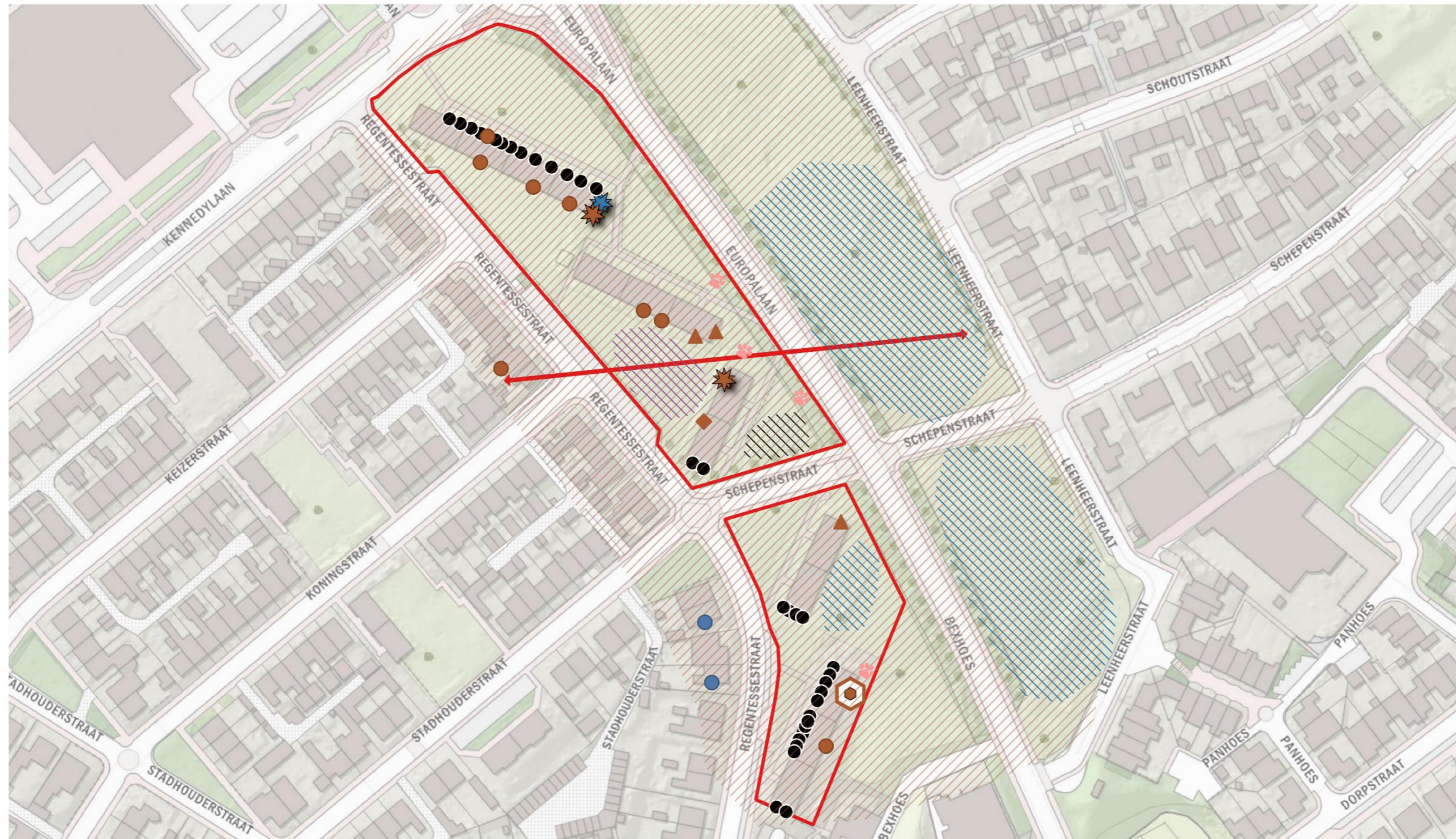
- ✘ Er ontheffing aangevraagd dient te worden voor de verstoring en vernietiging van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.
- ✘ Er ontheffing aangevraagd dient te worden voor de gierzwaluw.

Conclusies

- ✘ Uit het onderzoek is gebleken dat er in de te slopen complexen in totaal 15 vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn. Het betreft 14 verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis (1 massawinterverblijf, 3 kleine winterverblijven, 2 kraamgroepen, 8 zomerverblijfplaatsen) en een kraamkolonie van de laatvlieger.
- ✘ Er is zijn primaire vliegroutes aanwezig boven en naast de beoogde ingreeplocatie. De vliegroutes worden in grote getalen gebruikt.

- ✧ De aanwezige bomen rondom de ingreeplocatie vormen een essentieel foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. **Deze zijn zodanig van essentiële waarde dat deze dienen behouden te blijven.**
- ✧ Er is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk, voor de verstoring en vernietiging van de verblijfplaatsen van zowel de gewone dwergvleermuis als van de laatvlieger.
- ✧ Er zijn minimaal 35 tot maximaal 45 nestlocaties van gierzwaluw aangetroffen in twee van de vijf flatgebouwen. Dee zullen vernietigd worden door de sloop en het is noodzakelijk dit te doen conform de eisen en voorschriften van een ontheffing Wet natuurbescherming.
- ✧ Er dient serieus nagedacht te worden over de optie gefaseerde sloop, aangezien deze flatgebouwen en de directe omgeving van zeer groot ecologisch belang is voor meerdere soorten, dat een aantasting van de gunstige staat van instandhouding van deze populaties op lokaal niveau niet geheel uit te sluiten zijn.

Bijlage 1 Onderzoeksresultaten 2021

21-824 Brunssum

Egel	Gewone dwergvleermuis winterverblijf 50-60 ex.	Laatvlieger foeragerend
Gewone dwergvleermuis foeragerend	Gewone dwergvleermuis zomerverblijf 1 ex.	Laatvlieger kraamverblijf 10 ex.
Gewone dwergvleermuis kraamverblijf 20-25 ex.	Gewone dwergvleermuis zomerverblijf 4 ex.	Laatvlieger zomerverblijf 1 ex.
Gewone dwergvleermuis winterverblijf 5-10 ex.	Gierzwaluw	Myotis (spec.) foeragerend
	Grootoorvleermuis (spec.) foeragerend	Rosse vleermuis vliegrichting
		Onderzoeklocatie

Datum: 14-12-2021
Design: QC
Bron: PDOK